

## **EXPUNERE DE MOTIVE**

Dreptul de vot al cetățenilor români este un drept stabilit prin Constituția României și de acest drept trebuie să beneficieze inclusiv cetățenii români care și-au părăsit țara de origine și au decis să își stabilească domiciliul sau reședința în străinătate.

Votul cetățenilor români aflați în străinătate, ca de altfel al tuturor cetățenilor români, este unul personal, iar încurajarea votului acestora, ca a oricărei forme de vot, constituie o modalitate de creștere a participării politice și de consolidare a legitimității și reprezentativității guvernelor naționale și actorilor politici din țările de origine. Legislația română în vigoare nu prevede posibilitatea exercitării prin corespondență a dreptului de vot. Pentru exercitarea dreptului de vot, cetățenii români trebuie să se prezinte la sediul secțiilor de votare în ziua organizării scrutinului electoral.

Proiectul de act normativ își propune să introducă o metodă complementară a exercitării dreptului de vot prin prezentare la urne, posibilitatea pentru cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate de a-și exprima opțiunea de vot prin corespondență. În redactarea prezentului proiect de lege s-a consultat legislația electorală din state membre ale Uniunii Europene (exemplificativ: Italia, Spania, Elveția, Austria, Belgia) precum și din alte state (exemplificativ: Statele Unite ale Americii).

Distanțele mari, coroborate cu numărul crescând al cetățenilor români care aleg să-și stabilească domiciliul sau reședința în străinătate (circa 3 milioane de cetățeni români cu drept de vot), precum și efortul acestora din urmă de a fi la curent și de a se implica în viața politică românească, necesită din partea autorităților române competente măsuri legislative, dar și mijloace tehnice și logistice, votul prin corespondență fiind unul dintre aceste mecanisme.

Prezentul proiect de Lege introduce posibilitatea pentru cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate de a vota prin corespondență în cadrul alegerilor parlamentare, al alegerilor pentru Parlamentul European, alegerilor prezidențiale. S-a analizat posibilitatea ca cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate să poată vota prin corespondență inclusiv la referendumul național, dar termenele prevăzute de actele normative în vigoare nu sunt permissive, iar modificarea acestora ar presupune modificarea Constituției României.

Proiectul de lege are drept scop creșterea numărului de alegători, dat fiind faptul că statisticile arată o participare din ce în ce mai scăzută la vot din considerente ce țin și de modul de organizare a alegerilor. Acest proiect de lege se adresează cetățenilor români cu domiciliul sau reședința în străinătate. Aceștia vor avea posibilitatea de a opta între a-și exercita dreptul de vot în baza dispozițiilor legilor electorale în vigoare (modalitatea clasică de prezentare la urne) sau a de a-și exercita dreptul de vot prin corespondență, în baza prevederilor acestui proiect de lege. Alegătorul român poate comunica în scris misiunii diplomatice a României din statul de domiciliu sau reședință sau la oficiul consular al României în a cărui circumscripție consulară își are domiciliul sau reședința că dorește să își exercite votul prin corespondență până cel mai târziu cu 60 de zile înainte de data scrutinului. Este prevăzută și posibilitatea ca alegătorul care și-a exprimat opțiunea de a-și exercita dreptul de vot prin corespondență să își schimbe opțiunea dar nu mai târziu cu 45 de zile înainte de data scrutinului.

Ministerul Afacerilor Externe, prin misiunile diplomatice și oficiile consulare vor constitui un Registru al alegătorilor români cu domiciliul sau reședința în străinătate care votează prin corespondență, în format electronic, cu posibilitatea de a fi tipărit. Baza de date creată va fi deținută de Autoritatea Electorală Permanentă. Ministerul Afacerilor Externe are obligația de a verifica și actualiza datele din Registrul al alegătorilor români cu domiciliul sau reședința în străinătate care votează prin corespondență.

Cu 40 de zile înainte de data scrutinului va fi transmis de la Ministerul Afacerilor Externe la Autoritatea Electorală Permanentă în format electronic Registrul alegătorilor români cu domiciliul sau reședința în străinătate care votează prin corespondență, care în 10 zile realizează listele cuprinzând alegătorii români care votează prin corespondență. Listele întocmite de Autoritatea Electorală Permanentă se vor transmite la Ministerul Administrației și Internelor, la Biroul Electoral Central și la Ministerul Afacerilor Externe. Ministerul Afacerilor Externe transmite, în format electronic, misiunilor diplomatice și oficiilor consulare listele cuprinzând alegătorii români care votează prin corespondență.

Secțiile de votare vor folosi aceste liste pentru a preveni votarea, de către aceeași persoană, atât prin corespondență, cât și personal la secțiile de votare din țară sau din străinătate.

Cetățenii români înscrși în Registrul alegătorilor români cu domiciliul sau reședința în străinătate care votează prin corespondență vor primi, prin

corespondență, de la misiunea diplomatică sau oficiul consular căruia i-a fost adresată inițial cererea de înscriere, documentele necesare exprimării votului.

Opțiunea de vot se exercită în baza unui atestat pentru exercitarea prin corespondență a dreptului de vot, prevăzut cu elemente de siguranță. Atestatul pentru exercitarea prin corespondență a dreptului de vot conține și o declarație pe proprie răspundere a alegătorului că opțiunea sa electorală nu a fost influențată, iar secretul votului nu a fost afectat.

Rolul atestatului pentru exercitarea prin corespondență a dreptului de vot este:

- să valideze votul exprimat prin corespondență; lipsa atestatului pentru exercitarea prin corespondență a dreptului de vot din plicul expedit de alegător conduce la invalidarea votului astfel exprimat;
- să asigure caracterul personal al votului;
- să asigure unicitatea votului prin corespondență.

În ceea ce privește caracterul unic al exprimării votului prin corespondență, se remarcă faptul că proiectul de lege prevede o garanție suplimentară pentru evitarea exprimării de mai multe ori a dreptului de vot, atât în condițiile acestui proiect de lege, cât și în condițiile celorlalte legi electorale în vigoare. Timpul relativ redus pe care îl oferă calendarul electoral a condus spre soluția ca buletinele de vot, atestatul pentru exercitarea prin corespondență a dreptului de vot, precum și toate celelalte documente necesare exercitării dreptului de vot prin corespondență să fie realizate de Compania Națională Imprimeria Națională S.A., care este înființată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 199/2000.

În conformitate cu art.6, lit.A, alin. d) din Anexa (Statut) la Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.199/2000 privind înființarea Companiei Naționale "Imprimeria Națională" - S.A., aprobată cu modificări prin Legea nr.402/2001, cu modificările ulterioare, Compania Națională „Imprimeria Națională” – S.A. are ca obiect principal de activitate *„producerea, cu titlu de exclusivitate, a tipăriturilor cu caracter special ce impun măsuri de protecție împotriva falsificării sau contrafacerii, elaborate de alte instituții și de organele administrației publice centrale și locale”*.

Consiliul Concurenței a precizat că în cazul în care se introduce posibilitatea de a vota prin corespondență pentru cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate, iar acest lucru presupune realizarea unor documente cu caracter special, acordarea directă către Compania Națională Imprimeria Națională S.A. a dreptului de realizare a acestor documente ar putea avea natura unui serviciu de interes economic

general. În conformitate cu art. 106 alin. (2) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, întreprinderile care au sarcina de a gestiona un astfel de serviciu sunt supuse normelor Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene și, în special, a regulilor de concurență, în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea misiunii speciale care le-a fost încredințată.

În prezent, Compania Națională Imprimeria Națională S.A. realizează pașapoartele electronice românești, permisele de ședere pentru cetățenii străini, colantele uniforme de viza Schengen precum și permisele de mic trafic.

Cetățenii români care și-au exprimat opțiunea de a vota prin corespondență vor transmite votul lor misiunii diplomatice sau oficiului consular la care a fost înregistrată cererea inițială. Este necesar ca plicurile care conțin opțiunea de vot să ajungă la sediul misiunilor diplomatice sau al oficiilor consulare cel mai târziu în ziua anterioară votării. Plicurile sosite după această dată nu vor fi luate în considerare la numărarea finală a voturilor. În acest mod se instituie o obligație de diligență în sarcina electoratului, în sensul în care aceștia trebuie să se asigure că votul va ajunge la autorități în termenul prevăzut de lege. Primirea și consemnarea primirii plicurilor de la alegători se realizează de către secretariatele misiunilor diplomatice și oficiilor consulare care se predau pe bază de proces-verbal de predare-primire președintelui biroului electoral al secției de votare. În ziua votării, între orele 06.00 - 07.00, se consemnează în listele electorale alegătorii români care au votat prin corespondență.

Prezentul proiect de lege prezintă soluția tehnică care permite exercitarea dreptului de vot prin corespondență la cel de-al doilea tur de scrutin al alegerilor pentru Președintele României. Soluția tehnică a urmat modelul prezentat de legislația electorală din Austria. Buletinul de vot va cuprinde un patruleter în care alegătorul român va scrie olograf numele și prenumele unuia din candidații care s-au calificat pentru cel de-al doilea tur de scrutin.

După încheierea procesului de votare, biroul electoral al secției de votare din cadrul misiunii diplomatice sau a oficiului consular va proceda la deschiderea plicurilor și la verificarea existenței atestatului și a conformității datelor înscrise în acestea cu datele din listele cuprinzând alegătorii care votează prin corespondență și va introduce plicurile care cuprind opțiunea electorală într-o urnă de vot specială. Se procedează apoi la deschiderea urnelor și validarea sau invalidarea buletinelor de vot. Rezultatul votării prin corespondență se centralizează în totalul voturilor exprimate, în cadrul secției de votare.

Procedura de desfășurare a votului prin corespondență a impus operarea unor modificări în cuprinsul Legii 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a

Procedura de desfășurare a votului prin corespondență a impus operarea unor modificări în cuprinsul Legii 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, cu modificările și completările ulterioare, Legii nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, cu modificările și completările ulterioare în vederea asigurării corelării termenelor și a unui cadru temporal suficient de larg pentru a permite organizarea în bune condiții a votului prin corespondență.

A fost acordată o atenție deosebită pentru asigurarea secretului votului precum și pentru prevenirea fraudării. Se pot enumera o serie de elemente:

- imprimarea buletinului de vot pe hârtie care conține elemente de siguranță;
- la prezentarea machetei buletinului de vot pot participa delegați ai partidelor politice, alianțelor politice, alianțelor electorale și organizațiilor cetățenilor aparținând minoritățile naționale care participă la alegeri și candidații independenți;
- atestatul pentru exercitarea prin corespondență a dreptului de vot are și acesta elemente de siguranță;
- atestatul cuprinde și o declarație pe proprie răspundere că opțiunea sa electorală nu a fost influențată, iar secretul votului nu a fost afectat; conform Codului de bune practici în materie de referendum adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație în Drept, „secretul votului reprezintă nu numai un drept, ci și o obligație pentru alegători”.
- alegătorul aplică un autocolant cu mențiunea „Votat” pe buletinul de vot și apoi introduce buletinul într-un plic interior pe care îl sigilează și aplică un autocolant tip sigiliul de securitate;
- alegătorul trimite apoi la misiunea diplomatică sau oficiul consular într-un alt plic atestatul și plicul care conține buletinul de vot sigilat; plicul trebuie să ajungă la misiune cu o zi înainte de organizarea scrutinului;
- președintele biroului electoral primește de la secretariatele misiunii diplomatice sau oficiilor consulare pe bază de proces verbal documentele primite,

- în ziua votării, între orele 06.00 și 07.00, președintele biroului electoral consemnează în listele electorale alegătorii care au votat prin corespondență, ca măsură de prevenire astfel a votului multiplu;

- după încheierea votării se deschid plicurile care conțin corespondența, se verifică existența atestatului și conformitatea datelor înscrise în acesta cu listele electorale;

- plicurile care conțin buletinul de vot în care alegătorul și-a exprimat dreptul de vot se introduc într-o urnă specială destinată votului prin corespondență.

S-au acordat garanțiile necesare protejării drepturilor alegătorilor în calitate de persoane vizate ale căror date personale sunt prelucrate prin dispozițiile art. 4, 6, 9, 12 și 26 din proiectul de lege.

Oportunitatea demersului este motivată și de:

- respectarea dreptului fiecărei persoane îndreptățite să-și exercite opțiunea în ziua desfășurării scrutinului;

- participarea efectivă a cetățenilor români de peste hotare la deciziile majore pe care le implică un proces electoral;

- întărirea sentimentului de apartenență și crearea unor mecanisme eficiente pentru păstrarea legăturilor firești între cetățenii români și statul de origine.

**Inițiatori:**

**Eugen TOMAC, deputat independent**

**Valerian VREME, deputat independent**

**Mihaela STOICA, deputat independent**

**Clement NEGRUȚ, deputat independent**

